

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 3SŽk/13/2017
Identifikačné číslo spisu: 1014200534
Dátum vydania rozhodnutia: 31.07.2018
Meno a priezvisko: JUDr. Ivan Rumana
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2018:1014200534.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Ivana Rumanu a sudcov JUDr. Sone Langovej a JUDr. Moniky Válašikovej PhD. v právnej veci pôvodného žalobcu: PIT AGRO, s.r.o., Šaštínska 37, Bratislava, IČO: 43 845 452, zastúpený: JUDr. Ľubica Koutná, CSc., advokátka, Košická 6, Bratislava, proti sťažovateľovi (pôvodnému žalovanému): Pôdohospodárska platobná agentúra, Dobrovičova 12, Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného č. 500/1387/17041/2013 zo dňa 28.01.2014, v konaní o kasačnej sťažnosti sťažovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave č. k. 2S 79/14-62 zo dňa 19.10.2016, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky kasačnú sťažnosť sťažovateľa (pôvodného žalovaného) proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave č. k. 2S 79/14-62 zo dňa 19.10.2016 z a m i e t a. Pôvodnému žalobcovi priznáva proti sťažovateľovi nárok na plnú náhradu trov konania.

Odôvodnenie

1. Napadnutým rozsudkom Krajský súd v Bratislave zrušil napadnuté rozhodnutie žalovaného č. 500/1387/17041/2013 zo dňa 28.01.2014 a vec vrátil žalovanému na ďalšie konanie. Súčasne priznal žalobcovi proti žalovanému nárok na plnú náhradu trov konania.

2. Krajský súd v odôvodnení rozsudku uviedol, že právo užívania dvoch žiadateľov k tej istej pôde sa môže považovať za sporné len vtedy, ak obaja predložia rovnocenné dôkazy o užívacom titule k pôde, o ktorý opierajú svoje tvrdenie o jej oprávnenom užívaní a obhospodarovaní. Nemožno očakávať od platobnej agentúry, aby posudzovala platnosť predložených právnych titulov k užívaniu pôdy a rozhodovala, ktorému z konkurujúcich si deklarantov patrí vlastnícke, nájomné, či iné právo k poľnohospodárskej pôde. Táto kompetencia patrí len súdu. Zo záverov žalovaného v prejednávanej veci vyplýva, že doklady o užívacom titule k predmetnej pôde (právo podnájmu) predložil len žalobca. Družstvo AGROSPOL Hontianske Nemce doložilo len dôkazy o faktickom obhospodarovaní pôdy. Pre vylúčenie oprávneného užívateľa pôdy z podpory nemôže viesť len zistenie, že deklarovajú pôdu v danom roku obhospodáril niekto iný. Pokiaľ tak urobila tretia osoba bez súhlasu oprávneného užívateľa,

prípadne dokonca proti jeho vôli, nemôže sa úspešne uchádzať o priznanie podpory, pretože jej chýba základný a kľúčový predpoklad, ktorým je právo užívania k pôde. Podľa názoru krajského súdu žalovaný vychádzal pri rozhodovaní o žalobcovej žiadosti z nesprávneho právneho posúdenia veci, keď svoje závery o spornosti práva užívania k pôde oprel len o zistenie, že obaja konkurenti zotrvali na pôvodnej deklarácii. Nevenoval pozornosť skutočnosti, že žalobca hodnoverne preukázal existenciu užívacieho práva k pôde, zatiaľ čo družstvo AGROSPOL Hontianske Nemce vyššie uvedenými dokladmi nepreukázalo žiadny užívací vzťah, len faktické obhospodarovanie predmetnej pôdy. Závery platobnej agentúry podľa mienky súdu nezodpovedajú zákonu, sú v rozpore s jeho dikciou i s jeho podstatou, ktorá smeruje k podpore hospodárenia na pôde založeného na legálnych a preukázaných užívacích vzťahoch. Žalovaným uplatnený výklad zákona prispieva k dvoj a viac násobným deklaráciám tej istej pôdy v jednotných žiadostiach na plochu a tým k neprehľadnosti rozhodovacích procesoch vo veciach podpory poľnohospodárstva formou priamych platieb. Vzhľadom na uvedené dospel Krajský súd v Bratislave po preskúmaní veci k záveru, že napadnuté rozhodnutie žalovaného i rozhodnutie správneho orgánu prvého stupňa vychádzajú v naznačenom smere z nesprávneho právneho posúdenia veci. Preto postupoval podľa § 191 ods. 1 písm. c/ S.s.p. a rozhodnutie zrušil a vrátil vec žalovanému na ďalšie konanie.

3. Proti tomuto rozsudku podal žalovaný včas kasačnú sťažnosť. Uviedol, že žalobca podal dňa 15.05.2013 na regionálnom pracovisku žalovaného v Trnave jednotnú žiadosť na rok 2013 zaevidovanú pod č. 404/DA-RA/1 5052013/038/SAPS, registrovanú v Integrovanom administratívnom a kontrolnom systéme pod číslom 4040010120 (ktorou požiadal o poskytnutie podpory formou jednotnej platby na plochu na užívanú výmeru 27,84 ha a vyrovnávacieho príspevku v znevýhodnených oblastiach. Uvedeným dňom, t. j. 15.05.2013 žalovaný v zmysle § 18 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) v znení neskorších predpisov začal správne konanie vo veci poskytnutia podpory. Žalovaný vykonal administratívne kontroly jednotnej žiadosti a plnenia podmienok krížového plnenia v zmysle NK (ES) č. 1122/2009. Vykonanými krížovými kontrolami žalovaný zistil, že diel pôdneho bloku Medovarce 7104/1 („DPB“) deklarovaný spoločnosťou v jednotnej žiadosti je taktiež predmetom jednotnej žiadosti na rok 2013 spoločnosti AGROSPOL Hontianske Nemce, družstvo, so sídlom Hontianske Nemce, 962 65 Hontianske Nemce („spolužiadateľ č. 1“) a spoločnosti Donau farm Dedinka, s.r.o., so sídlom Červenej armády 178, 935 32 Kalná nad Hronom („spolužiadateľ č. 2“). Zistené nezrovnalosti boli žalobcovi oznámené dňa 15.08.2013 doručením Oznámenia o nezrovnalostiach vo výmerách č. 500/1198/2592/2013 zo dňa 06.08.2013 (ďalej len „oznámenie o nezrovnalostiach“). V oznámení o nezrovnalostiach žalovaný v zmysle § 32 a § 33 ods. 2 Správneho poriadku vyzval žalobcu o potvrdenie skutočných údajov o výmerách doručením upravenej špecifikácie nezrovnalostí, ktorá tvorila prílohu oznámenia o nezrovnalostiach. V upravenej špecifikácii nezrovnalostí zo dňa 22.08.2013, doručenej na regionálne pracovisko platobnej agentúry v Trnave dňa 23.08.2013 žalobca potvrdil pôvodnú výmeru DPB Medovarce 7104/1 deklarovanú v jednotnej žiadosti.

4. V záujme efektívneho overenia dodržiavania podmienok sa náznaky nezrovnalostí /čl. 1 ods. 2 nariadenia (ES, Euratom č. 2988/95/ stali predmetom kontroly na mieste, ktorá bola vykonaná dňa 22.11.2013 za prítomnosti zástupcu žalobcu, zástupcu spolužiadateľa č. 1 a zástupcu spolužiadateľa č. 2. Podľa správy z kontroly na mieste kontrolná skupina pri výkone kontroly na mieste nahliadla do jednotnej žiadosti spoločnosti, spolužiadateľa č. 1 a spolužiadateľa č. 2, mapového servera, grafických príloh, vykonala fyzickú obhliadku a meranie sporného DPB Medovarce 7104/1 prostredníctvom GPS prístroja. Na základe skutočností zistených uvedeným postupom kontrolná skupina stanovila na spornom DPB pre spolužiadateľa č. 2 plnú deklarovanú výmeru 21 ha a skonštatovala, že užívanie uvedeného DPB spolužiadateľom č. 2 nie je sporné.

5. Podľa § 16c ods. 1 zákona č. 543/2007 Z. z. ak žiadosť o poskytnutie podpory na tú istú poľnohospodársku pôdu podali viacerí žiadatelia a zistilo sa, že právo užívania žiadateľov k pôde je sporné, platobná agentúra na spornej výmere neurčí stanovenú plochu a v súlade s ustanovenými podmienkami rozhodne podľa osobitného predpisu. Vzhľadom k tomu, že na základe dokumentov predložených žalobcom a spolužiadateľom č. 1 nebolo možné určiť kto a na základe akého právneho titulu spornú výmeru DPB Medovarce 7104/1 obhospodaroval, žalovaný v súlade s ustanovením § 16c

ods. 1 zákona č. 543/2007 Z. z. na spornom DPB stanovil pre žalobcu, namiesto deklarovanej výmery 27,84 ha, výmeru 0,00 ha (výpočet: 27,84 ha - 27,84 ha = 0,00 ha). Podľa § 16c ods. 2 zákona č. 543/2007 Z. z. ak sa v konaní pred súdom preukáže, že jeden zo žiadateľov mal v čase rozhodnutia právo užívania k pôde a sú zachované lehoty podľa všeobecného predpisu o správnom konaní, platobná agentúra obnoví konanie podľa všeobecného predpisu o správnom konaní.

6. S ohľadom na zistenia kontrolnej skupiny, výsledky kontroly na mieste a vykonaných administratívnych kontrol má žalovaný za to, že v konaní o jednotnej žiadosti žalobcu bol spoľahlivo zistený skutkový stav veci v súlade s ustanoveniami správneho poriadku a vec z hľadiska žalovaného je spornou. Z uvedeného dôvodu žalovaný považuje námietky žalobcu vyjadrené v žalobe za neopodstatnené a rozhodnutie za zákonné spĺňajúce náležitosti v zmysle správneho poriadku.

7. Platba sa neposkytuje len z dôvodu užívacieho resp. vlastníckeho práva žiadateľa v žiadosti uvedenej pôde, ale preto, že je žiadateľom obhospodarovaná. Z tohto hľadiska je pre žalovaného kritéria vec sporná a preto namieta názor prvostupňového súdu, že predmetné skutočnosti vo veci sú nesporné. V zmysle NV SR č. 488/2010 Z. z. § 2 ods. 1 písm. a) jednotnú platbu na plochu možno poskytnúť žiadateľovi, ak poľnohospodárska pôda je obhospodarovaná. Toto ustanovenie súd síce v odôvodnení rozsudku uviedol, avšak pri rozhodovaní ho nebral do úvahy, čo odôvodnil tým, že obaja žiadatelia nepredložili rovnocenné dôkazy a len vtedy považoval vec za spornú. V zmysle NK (ES) č. 73/2009 sa priame platby poskytujú poľnohospodárom. Podľa článku 2 písm. a) poľnohospodárom je fyzická alebo právnická osoba alebo skupina fyzických alebo právnických osôb bez ohľadu na právne postavenie skupiny a jej členov podľa vnútroštátneho práva, ktorej podnik sa nachádza na území Spoločenstva, ako je vymedzené v článku 299 zmluvy, a ktorá vykonáva poľnohospodársku činnosť. Poľnohospodárskou činnosťou sa podľa článku 2 písm. c) NK (ES) č. 73/2009 rozumie produkcia, chov alebo pestovanie poľnohospodárskych produktov vrátane zberu, dojenia, plemenitby a chovu zvierat na poľnohospodárske účely alebo udržiavanie pôdy v dobrom poľnohospodárskom a environmentálnom stave, ako sa ustanovuje v článku 6. dojenia, plemenitby a chovu zvierat na poľnohospodárske účely alebo udržiavanie pôdy v dobrom poľnohospodárskom a environmentálnom stave. Každý poľnohospodár, resp. žiadateľ o priame platby je teda povinný minimálne vykonávať činnosti, ktorých výsledkom je udržiavanie pôdy v dobrom poľnohospodárskom a environmentálnom stave, čo spolužiadateľ č. 1 vykonával, o čom predložil vyššie uvedené dôkazy. Táto skutočnosť vyplýva aj z článku 124 ods. 4 NK (ES) 73/2009, podľa ktorého každá pôda, na ktorú sa poskytujú platby v rámci režimu jednotnej platby na plochu, sa udržiava v dobrom poľnohospodárskom a environmentálnom stave v súlade s článkom 6 a ods. 1 citovaného článku 124, podľa ktorého poľnohospodárska plocha nového členského štátu, na ktorú sa vzťahuje režim jednotnej platby na plochu je tá časť jeho využívanej poľnohospodárskej plochy, ktorá sa udržiava v dobrom poľnohospodárskom stave bez ohľadu na to, či sa využíva na produkciu alebo nie, a ktorá je prípadne upravená v súlade s objektívnymi a nediskriminačnými kritériami, ktoré stanoví príslušný nový členský štát po schválení Komisiou. Využívanou poľnohospodárskou plochou sa rozumie celková plocha, ktorú zaberajú orná pôda, trvalý trávny porast, trvalé plodiny a záhradky, ako to stanovila Komisia na svoje štatistické účely.

8. Podľa NV SR č. 488/2010 Z.z. § 2 ods. 2 - jednotná platba na plochu sa poskytuje na žiadateľom využívanú výmeru poľnohospodárskej pôdy, ktorá je evidovaná v evidencii pôdných blokov a dielov pôdných blokov („LPIS“).

9. Jednotlivé pôdne bloky a diely pôdných blokov, deklarované žiadateľom v jednotnej žiadosti sú identifikované názvom a identifikačným číslom kultúrneho dielu podľa § 7 ods. 1 písm. i) zákona č. 543/2007 Z. z. o pôsobnosti orgánov štátnej správy pri poskytovaní podpory v pôdohospodárstve a rozvoji vidieka v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 543/2007 Z. z.“).

10. Vzhľadom na to, že v zmysle § 17 ods. 3 zákona č. 543/2007 Z. z. sa na vedenie evidencie pôdných blokov a dielov pôdných blokov nevzťahuje katastrálny zákon, žalovaný nedisponuje informáciami o pozemkoch a ich výmerách vedených v katastri nehnuteľností. Systém LPIS je kľúčovým prvkom identifikácie poľnohospodárskych plôch a je nevyhnutným predpokladom subvencií v rezorte

pôdohospodárstva z fondov EU. Platobná agentúra - žalovaný pri deklarovaní poľnohospodárskych plôch vychádza zo systému LPIS a nevyžaduje výpis z katastra nehnuteľností. Legislatíva EU neukladá členským štátom povinnosť skúmať pri podaní žiadosti právny vzťah k deklarovanej pôde. Preto pri podávaní žiadosti žalovaný neskúma právny titul (napr. uzatvorenie nájomných zmlúv, vlastníctvo) k deklaroványm plochám v žiadostiach, tieto podklady netvoria ani prílohu k podaným žiadostiam. Z uvedeného dôvodu pozemky tvoriace predmet nájomných zmlúv alebo parcely uvedené na listoch vlastníctva nie sú ani totožné s deklaroványmi dielmi pôdnych blokov a platobná agentúra pri rozhodovaní o oprávnenosti poskytnutia platby nedisponuje dokumentmi, ktoré by umožňovali identifikáciu pôdnych blokov a dielov pôdnych blokov podľa katastrálnych území a parcelných čísel uvedených v zmluvách. Podľa súčasnej právnej úpravy žalovaný skúma právny vzťah žiadateľa k deklarovanej poľnohospodárskej pôde, ak žiadosť o poskytnutie podpory na tú istú poľnohospodársku pôdu podali viacerí žiadatelia, t. j. v prípade nahodnotení pri deklarácii. S cieľom overiť podmienky oprávnenosti na poskytnutie podpory platobná agentúra priebežne vykonáva administratívne kontroly podaných žiadostí a plnenia podmienok krížového plnenia v zmysle nariadenia Komisie (ES) č. 1122/2009 z 30. novembra 2009, ktorým sa ustanovujú podrobné pravidlá vykonávania nariadenia Rady (ES) č. 73/2009, pokiaľ ide o krížové plnenie, moduláciu a integrovaný správny a kontrolný systém v rámci schém priamej podpory pre poľnohospodárov ustanovených uvedeným nariadením v platnom znení (ďalej len "NK (ES) č. 1122/2009").

11. Ak sa vykonaním krížovej kontroly zistí vznik naddeklarácie, teda sporná skutočnosť, žalovaný v súlade s § 16b ods. 1 zákona č. 543/2007 Z. z. sporných žiadateľov vyzve, aby v lehote, ktorú im zároveň určí preukázali plnenie ustanovených podmienok a právo užívania k pôde, ktorým sa rozumie právo túto pôdu užívať ako vlastníka, nájomca alebo na základe iného právneho dôvodu. Ak sa opísaným postupom preukáže, že právo užívania k pôde má len jeden žiadateľ, žalovaný rozhodne o poskytnutí podpory tomuto žiadateľovi. V prípade, ak sa zistí, že právo užívania žiadateľov k pôde je sporné, v súlade s § 16c ods. 1 zákona č. 543/2007 Z. z. žalovaný na spornej výmere neurčí stanovenú plochu a rozhodne podľa osobitného predpisu v súlade s ustanovenými podmienkami tak, ako to vykonala v predmetnom prípade. Ak by žalovaný postupoval podľa právneho názoru prvostupňového súdu uvedeného v napadnutom rozsudku, tak by k žiadosti žiadal predložiť LV resp. zmluvy a nevychádzal by zo systému LPIS, čo by bolo v rozpore s uvedenými právnymi predpismi.

12. Pôvodný žalobca vo vyjadrení zo dňa 07.02.2017 ku kasačnej sťažnosti v zastúpení advokátkou uviedol, že čo sa týka sťažnosti sťažovateľa k obhospodarovaniu deklarovanej pôdy, že ju žalobca neobhospodaroval, poukazuje na to, že na tejto pôde nemal vysádzať žiadne plodiny. V prílohe k Jednotnej žiadosti na rok 2013 - Zoznam poľnohospodárskych pozemkov a to v kolónke Kód a názov plodiny, ako žiadateľ riadne označil, že sa jedná o kód 640 neproduktívna orná pôda, čo znamená, že sa jedná o pôdu v procese prípravy pre nasledovnú výsadbu poľnohospodárskych plodín. Na tento kód sa vzťahuje dotačný titul a samotný kód je súčasťou číselníka plodín, ktoré sa môžu pestovať na poľnohospodárskej pôde v roku 2013. Tento číselník vydal žalovaný. Od roku 2015 je takáto pôda označovaná kódom 905 - pôda ležiaca úhorom. Žalobca si túto pôdu v rámci agrotechnického postupu pripravoval na výsadbu rýchlorastúcich drevín, pričom tento proces mu zmaril svojím konaním spolužiadateľ (družstvo AGROSPOL Hontianske Nemce). Z uvedeného vyplýva, že je to žalovaný, ktorý sa riadne neoboznámil so spisovým materiálom, lebo ak by tak urobil, nemohol by na základe vyššie uvedených skutočností namietat' preukazovanie obhospodarovania deklarovanej pôdy.

13. Ďalej pôvodný žalobca uviedol, že v kasačnej sťažnosti sa žalovaný dovoláva rovnosti konania. Sám to však nedodržuje, keď priznal spolužiadateľovi (družstvo AGROSPOL Hontianske Nemce), s ktorým sa žalobca dostal do kríža na kultúrnych dieloch Medovarce, podporu a žalobcovi, ako žiadateľovi, namiesto deklarovanej výmery 27,84 ha stanovil výmeru 0,00 ha, a teda podporu mu nepriznal. V tomto prípade sa domnieva že priznanie odkladného účinku by nebolo v rozpore s verejným záujmom, najmä s prihliadnutím ku skutočnosti, že spolužiadateľ (družstvo AGROSPOL Hontianske Nemce) podal na tie isté kultúrne diely Medovarce opakovane Jednotnú žiadosť aj v roku 2014 a žalovaný svojím rozhodnutím č. 500/1056/18280/2014 zo dňa 12.05.2015 postihol zase iba žalobcu, kde bol žalobca ako žiadateľ súčasne vylúčený z poskytovania podpory do budúcich období v rozsahu uvedenom v

príslušnom rozhodnutí platobnej agentúry (spor vedený na Krajskom súde v Bratislave pod sp. zn. 1S 172/2015). Na základe uvedeného navrhoval, aby kasačný súd uznesením nepriznal kasačnej sťažnosti odkladný účinok.

14. Najvyšší súd Slovenskej republiky konajúci ako kasačný súd (§ 438 ods. 2 Správneho súdneho poriadku, ďalej len „SSP“) preskúmal napadnutý rozsudok, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo v medziach dôvodov podanej kasačnej sťažnosti v zmysle § 440 SSP, kasačnú sťažnosť prejednal bez nariadenia pojednávania (§ 455 SSP), keď deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený minimálne 5 dní vopred na úradnej tabuli a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky www.nsud.sk. (§ 137 ods. 2 a 3 SSP).

15. Podľa § 16b ods. 1 zák. č. 543/2007 Z.z. o pôsobnosti orgánov štátnej správy pri poskytovaní podpory v pôdohospodárstve a rozvoji vidieka ak žiadosť o poskytnutie podpory na tú istú poľnohospodársku pôdu podali viacerí žiadatelia, platobná agentúra ich vyzve, aby v lehote, ktorú im zároveň určí, preukázali plnenie ustanovených podmienok a právo užívania k pôde; právom užívania k pôde sa rozumie právo túto pôdu užívať ako vlastníka, nájomca alebo na základe iného právneho dôvodu.

16. Kasačný súd z obsahu administratívneho spisu zistil, v danom prípade vznikol konflikt pri výkone užívacieho práva k pôde. Legálny výkon užívacieho práva k pôde je v zásade závislý od právneho titulu odvodeného od vlastníka, ktorý je užívateľ spôsobilý preukázať. Užívateľia bez odvodeného právneho titulu môžu vykonávať užívacie práva iba ako dobromyseľní užívateľia do toho okamihu, kým sa nepreukáže opak. V ďalšom konaní je nevyhnutné ustáliť, či spolužiadateľ (družstvo AGROSPOL Hontianske Nemce) bol dobromyseľný pri výkone užívacieho práva k pôde na základe iného právneho dôvodu. Skutočnosť, z ktorých vyvodzuje svoju dobromyseľnosť pri inom právnom dôvode tvoria dôkazné bremeno žiadateľa o poskytnutie podpory. V súvislosti s právnymi titulmi je potrebné poukázať aj na ust. § 458 ods. 2 Obč. zák. (bezdôvodné obohatenie), podľa ktorého s predmetom bezdôvodného obohatenia sa musia vydať aj úžitky z neho, pokiaľ ten, kto obohatenie získal nekonal dobromyseľne. Právna otázka dobromyseľnosti je určujúca pri obhospodarovaní pôdy a bráni úžitkov z nej.

17. O náhrade trov kasačného konania rozhodol kasačný súd podľa § 167 ods. 1 SSP v spojení s § 175 ods. 1 a 2 SSP a § 467 ods. 1 SSP tak, že žalobcovi priznal voči žalovanému nárok na náhradu trov kasačného konania v plnom rozsahu, keďže v konaní bol úspešný.

18. Toto rozhodnutie prijal Najvyšší súd SR v senáte pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku opravný prostriedok nie je prípustný.